

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки та психології

О. В. Тономаренко

2020 р.

**«СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ»**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

Укладачі: Лещенко О. Г. канд. пед. н., доцент кафедри соціальної педагогіки;
Чорна Г. В. викладач кафедри дошкільної та початкової освіти.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри дошкільної та
початкової освіти
Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.
Завідувач кафедри дошкільної та початкової
освіти

(підпис)

Л. О. Сущенко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології
Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.
Голова науково-методичної ради
факультету

(підпис)

І. В. Козич

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань 01 – «Педагогіка»	Нормативна	
		За вибором студентів	
Розділів – 2	Спеціальність 012 – «Дошкільна освіта»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 54		4 -й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3		Лекції	
		10 год.	4 год.
	Освітня програма «Дошкільна освіта»	Практичні	
		18 год.	4 год.
	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Самостійна робота	
		26 год.	46 год.
		Вид підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування у студентів готовності до взаємодії з дітьми дошкільного віку та їх батьками в умовах сім'ї та дошкільного навчального закладу, інших спеціалізованих закладів.

Завдання курсу:

- допомогти студентам в оволодінні понятійним апаратом, методологічними засадами з соціально-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку;
- сформувати уявлення про особливості розвитку дітей дошкільного віку;
- сформувати уявлення про специфіку соціально-педагогічної діяльності з дітьми дошкільного віку в різних умовах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

- основні поняття: дошкільний вік, соціальна ситуація розвитку, вікові новоутворення, провідна діяльність, розвиток, формування, виховання; соціально-педагогічна діяльність, готовність до школи, обдарована дитина, дитина з обмеженими можливостями;
- особливості психофізіологічного та соціального розвитку дітей дошкільного віку;
- вплив провідної діяльності на формування особистості дитини, специфіку готовності до школи, її компоненти;
- особливості соціально-педагогічної діяльності в умовах сім'ї, дитячого садку, спеціалізованих закладів; з обдарованими дітьми, з дітьми з обмеженими можливостями;

Вміти:

- визначати особливості дитини в залежності від її проявів;

- створювати оптимальні умови для її розвитку у різних закладах виховання;
- розробляти план розвитку дитини;
- створювати картотеку ігор для фізичного, психічного, мовленнєвого соціального розвитку дитини;
- встановлювати дружні, конструктивні взаємини з членами родини дитини та її вихователями;
- розробляти шляхи попередження можливих проблем у розвитку та вихованні дитини;
- розробляти зміст консультацій для батьків щодо питань організації спільного сімейного дозвілля, правил безпечного користування Інтернету.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс „Соціально-педагогічна робота з дітьми дошкільного віку” тісно пов'язана та спирається на такі дисципліни: „Загальна психологія”, „Дитяча психологія”, „Дошкільна педагогіка”, „Педагогічна психологія”.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Психолого-педагогічні засади розвитку дитини дошкільного віку.

Тема 1. Психофізіологічний та соціальний розвиток дитини у дошкільному віці.

Анатомо-фізіологічні особливості дітей дошкільного віку. Розвиток основних психічних пізнавальних процесів дошкільника (відчуття, сприйняття, мислення, пам'ять, уява). Формування емоційно-вольової сфери дитини дошкільного віку.

Соціальна ситуація розвитку дошкільнят. Особливості діяльності дитини у дошкільному віці. Гра як провідна діяльність у дошкільному віці. Загальна характеристика ігрової діяльності. Роль гри у психічному розвитку дитини. Стосунки між дітьми у грі. Роль дорослого у розвитку ігрової діяльності дитини. Головні вікові новоутворення дошкільного періоду. Криза 6-7 років, її особливості та значення для подальшого розвитку дитини.

Тема 2. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми дошкільного віку в умовах сім'ї

Сім'я як персональне мікросередовище розвитку дитини. Специфіка сімейного впливу і виховання. Можливі позитивні і негативні наслідки „домашнього виховання” для дитини дошкільного віку. Організація життєвого простору дитини вдома. Організація режиму дня дітей дошкільного віку у сім'ї. Вплив дорослого на розвиток особистості дитини. Розвиток мотивів поведінки дитини. Формування самосвідомості дитини.

Розділ 2. Особливості соціально-педагогічної діяльності з дітьми дошкільного віку у закладах освіти

Тема 3. Соціально-педагогічна діяльність у закладі дошкільної освіти: підготовка та прийом дітей до ЗДО

Підготовка дитини до дитячого садку. Питання тестування дитини при вступі до дитячого садку. Прийом дитини до дитячого садку, отримання первинної інформації про дитину та її родину. Соціально-педагогічні умови розвитку дитини у дитячому садку. Підходи до визначення готовності дитини до школи. Діагностика готовності до школи. Зміст, форми та методи формування у дитини психологічної готовності до школи. Дитина у групі однолітків.

Тема 4. Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми та дітьми з обмеженими можливостями дошкільного віку.

Підходи до визначення обдарованості. Головні ознаки та особливості обдарованості. Методи діагностики обдарованості у дошкільному віці. Соціально-педагогічна робота з обдарованою дитиною в умовах сім'ї. Проблеми, які можуть виникати у обдарованих дітей у дитячому садку, соціально-педагогічна допомога з їх вирішення. Взаємодія з батьками обдарованих дітей. Створення умов для її подальшого розвитку. Визначення поняття „діти з обмеженими можливостями”, їх класифікація. Характеристика дітей дошкільного віку з обмеженими можливостями. Соціально-педагогічна робота з дитиною в умовах сім'ї. Соціально-педагогічна

діяльність з батьками, що виховують особливих дітей. Особливості соціально-педагогічної діяльності у державних спеціалізованих закладах, у яких перебувають діти з обмеженими можливостями.

Тема 5. Організація соціально-педагогічної роботи у закладі дошкільної освіти : практичний аспект.

Документація соціального педагога, планування роботи соціального педагога у закладі дошкільної освіти. На допомогу в адаптації: тренінги для дошкільнят. Технологія соціального супроводу сімей, які потрапили в складні життєві обставини.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Психолого-педагогічні засади розвитку дитини дошкільного віку												
Тема 1. Психофізіологічний та соціальний розвиток дитини у дошкільному віці	9	2	2	-	-	5	12	0	0	-	-	12
Тема 2. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми дошкільного віку в умовах сім'ї	11	2	4	-	-	5	15	2	0	-	-	13
Разом за розділом 1	20	4	6	-	-	10	27	2	0	-	-	25
Розділ 2. Особливості соціально-педагогічної діяльності з дітьми дошкільного віку у закладах освіти												
Тема 3. Соціально-педагогічна діяльність у ДНЗ: підготовка та прийом дітей до ДНЗ.	11	2	4	-	-	5	14	0	2	-	-	12
Тема 4. Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми та дітьми з обмеженими можливостями дошкільного віку.	11	2	4	-	-	5	13	0	0	-	-	13
Тема 5. Організація соціально-педагогічної роботи у закладі дошкільної освіти : практичний аспект.	12	2	4	-	-	6						
Разом за розділом 2	34	6	12	-	-	16	27	0	2	-	-	25
Усього годин	54	10	18	-	-	26	54	4	4	-	-	46

5. Темі лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д	З
1	Психофізіологічний та соціальний розвиток дитини у дошкільному віці.	2	2
2	Соціально-педагогічна діяльність з дітьми дошкільного віку в умовах сім'ї.	2	2
3	Соціально-педагогічна діяльність у ДНЗ: підготовка та прийом дітей до ДНЗ.	2	0

4	Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми дошкільного віку та з дітьми з особливими потребами.	2	0
5	Організація соціально-педагогічної роботи у закладі дошкільної освіти : практичний аспект.	2	0
Разом		10	4

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д	З
		Д	З
1	Психофізіологічний та соціальний розвиток дитини у дошкільному віці.	2	2
2	Соціально-педагогічна діяльність з дітьми дошкільного віку в умовах сім'ї.	4	0
3	Соціально-педагогічна діяльність у ДНЗ: підготовка та прийом дітей до ДНЗ.	4	2
4	Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми дошкільного віку та з дітьми з особливими потребами.	4	0
5	Організація соціально-педагогічної роботи у закладі дошкільної освіти : практичний аспект.	4	
Разом		18	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д	З
		Д	З
1.	Психофізіологічний та соціальний розвиток дитини у дошкільному віці.	5	12
2.	Соціально-педагогічна діяльність з дітьми дошкільного віку в умовах сім'ї.	5	11
3.	Соціально-педагогічна діяльність у ДНЗ: підготовка та прийом дітей до ДНЗ.	5	12
4.	Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми дошкільного віку та з дітьми з особливими потребами.	5	8
5.	Організація соціально-педагогічної роботи у закладі дошкільної освіти : практичний аспект.	6	3
Разом		26	46

8. Види контролю і система накопичення балів

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль успішності студентів здійснюється практично постійно за всіма видами робіт: виконання практичних робіт, виступи на семінарах, виконання індивідуальних завдань, усні відповіді, тестування, виконання творчих робіт, складання есе, загальна активність на заняттях тощо.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів використовуються такі форми контролю:

– поточний контроль – здійснюється у ході повсякденної навчальної діяльності студентів: відвідування лекційних, практичних занять та робота на них; виконання практичних завдань; тестування по закінченню вивчення розділів.

- підсумковий контроль – здійснюється після завершення вивчення курсу: залік. Використовуються наступні методи перевірки:
- методи усної перевірки результатів навчання – бесіда, виступ, пояснення.
- методи письмової перевірки результатів навчання – понятійний диктант, індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування, контрольні роботи.

Письмовий контроль проводиться у формі виконання студентами письмових контрольних робіт (або тестування). Усний контроль проводиться у формі співбесіди зі студентом, наприклад, під час усного опитування і належить до індивідуального контролю.

Оцінювання знань за навчальною дисципліною відбувається на підставі накопичених балів за результатами поточного та підсумкового контролю всіх видів згідно зі шкалою оцінювання.

При наявності 35 балів поточного контролю, студент допускається до підсумкового контролю.

Якщо студент із поважних причин пропустив заняття, в якості відпрацювання матеріалу йому пропонується підготовка рефератів та/або опрацювання наукових текстів, аналіз наукових статей за темами даного курсу, що фіксується у вигляді конспекту. Успішна презентація підготовлених власноруч матеріалів оцінюватиметься максимально в 3 бали.

Підсумкова оцінка з дисципліни формується із загальної кількості набраних балів за результатами поточного контролю, індивідуального завдання і заліку.

Перевірка рівня засвоєння знань (поточний та підсумковий тестовий контроль, залік) за вибором викладача може здійснюватись шляхом: комп'ютерного або письмового тестування.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Підготовка завдання самостійної творчої (або дослідної) роботи. <i>Термін виконання: у межах підготовки до семінарських/практичних занять.</i>	7	3	21
2	Презентація означеного завдання. <i>Термін виконання: під час проведення семінарських/практичних занять.</i>	7	2	14
3	Проміжний контроль у вигляді понятійного диктанту <i>Термін виконання: під час проведення лекційних, семінарських/практичних занять</i>	2	2-3	5
4	Контрольне тестування після вивчення першого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення першого розділу</i>	1	10	10
5	Контрольне тестування після вивчення другого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>	1	10	10
6	Залік / (1 частина) – виконання індивідуального науково-дослідного завдання <i>Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії</i>	1	0-20	20
7	Залік (2 частина). Підсумкове тестування.	1	0-20	20

	<i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>			
Усього		7		100

Підготовка завдання та його презентація на семінарському занятті (далі - доповідь) оцінюється у 5 балів (3 бали за підготовку та 2 бали за презентацію (попередня табл.)).

Критерії оцінювання доповіді:

Вид роботи	Критерії та показники оцінки навчальної діяльності студентів	кількість балів
Виступ на практичному занятті	1. Повнота висвітлення усіх компонентів відповіді: актуальність (статистичні дані), сутність, структура, зміст, висновки, література.	1
	2. Вільне володіння матеріалом, його переказ, пояснення головних понять, наведення прикладів.	1
	3. Взаємодія з аудиторією, вміння ставити питання (питання проблемною характеру, на роздум, на кмітливість). Активність аудиторії (5 та більше відповідей студентів). Вираження власного ставлення до проблеми, її вирішення.	1
	4. наявність схем, малюнків, що узагальнюють матеріал. Лаконічність та ємність інформації, використання наочності, роздаткових матеріалів, малювання на дошці, роздруковані плакати, картки тощо.	1
Виступ-презентація на практичному занятті (якщо його готують 2-3 студента, то кожен має доповідати свою частину)	1. Повнота висвітлення усіх компонентів відповіді: актуальність (статистичні дані), сутність, структура, зміст, висновки, література.	1
	2. Вільне володіння матеріалом, його переказ, пояснення головних понять, наведення прикладів.	1
	3. Взаємодія з аудиторією, вміння ставити питання (питання проблемною характеру, на роздум, на кмітливість). Активність аудиторії (5 та більше відповідей студентів). Вираження власного ставлення до проблеми, її вирішення.	1
	4. Наявність схем, малюнків, що узагальнюють матеріал. Лаконічність та ємність інформації, використання наочності, роздаткових матеріалів, малювання на дошці, роздруковані плакати, картки тощо.	1
	5. Лінгвістична, стилістична грамотність при оформленні презентації, презентація оформлюється на державній мові	1
Групова або індивідуальна робота на практичному занятті	1. Вільне володіння матеріалом; дотримання логіки «сутність, структура, зміст», чітке дотримання інструкції завдання	1
	2. Оригінальне та творче представлення результатів роботи в групі; акторське представлення результатів	1
	3. Використання додаткової цікавої інформації, прикладів з теми; робота кожного члена групи	1
	4. взаємодія з аудиторією, вміння ставити питання (питання проблемною характеру, на роздум, на кмітливість) або вирішення проблеми нестандартним способом	1
	5. Висновок: узагальнення та практичне застосування даної інформації	1

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання (макс - 20 балів):

Оцінка «відмінно» (17-20 балів):

- виклад матеріалу логічний та послідовний;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (12-16 балів):

- виклад матеріалу логічний, послідовний, лаконічний;
- самостійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність застосування набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (6-11 балів):

- механічність, фрагментарність викладу матеріалу;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-5 балів):

- відсутність виконання всіх завдань;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 134 с.
2. Захарова Н.М. соціально-педагогічна робота в дошкільному навчальному закладі: навчальний посібник. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2012. 133 с.

Додаткова

1. Маляточко: програма розвитку, навчання та виховання дітей раннього і першого дошкільного віку. Запоріжжя: ЛПДС, 2004. 60 с.
2. Піроженко Т.О. Психічний розвиток дитини дошкільного віку: досвід роботи сучасного дошкільного навчального закладу. Запоріжжя: ЛПДС, 2003. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Єрмаков І. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для XXI століття. Кроки компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник: веб-сайт. URL: // <http://library.rehab.org.ua/ukrainian/logop/erm/print>
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021: веб-сайт. URL: <http://mon.gov.ua/files/normative/2013-06-28/1642/344.doc>
3. Практикум казкотерапії: веб-сайт. URL: <http://klex.ru/8t3>
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Київ.: 3-тє видання, виправлене «Академвида» 2015. 448 с. веб-сайт. URL: <http://academia-pc.com.ua/product/347>
5. Психолого-педагогічна діагностика розвитку дітей раннього віку і дошкільного віку: методичний посібник: URL: <http://www.klex.ru/beh>

Погоджено

навчальний відділ

«31» серпня 2020

О.В. Митинська